

Barnets boende och umgängesrätt

Då föräldrarna bor separat eller håller på att skilja sig kan de sinsemellan eller hos barnatillsyningsmannen komma överens om barnets boende och umgängesrätt. Ett boendevalternativ (hos fadern/modern) som kommits överens om och fastställts hos barnatillsyningsmannen förs in i befolkningsregistersystemet. Då man kommer överens om barnets boende och umgängesrätt ska utgångspunkten vara barnets intresse.

Boende

- då man överväger barnets boendeplats är det bra att beakta hur barnets liv i praktiken fungerar bäst.
- enligt boendeplatsen fastställs bl.a. **plats i kommunal småbarnspedagogik, rådgivning och närskola** samt eventuell rätt till **gratis skolskjuts** i anslutning därtill. Då man beviljar **bostadsstöd** och många **andra förmåner** kan barnet beaktas som medlem av endast den ena förälderns hushåll. **Barnbidrag** utbetalas endast till den ena föräldern, i utgångsläget till den hos vilken barnet bor officiellt.

Ifall föräldrarna inte lyckas komma överens om barnets boende kan de ansöka om beslut också hos tingsrätten. Att komma överens hos barnatillsyningsmannen är helt frivilligt.

Umgängesrätt

Enligt lagen ska man för barnet trygga rätten att hålla kontakt med och träffa den föräldern som barnet inte bor hos (lagen om vårdnad av barn och umgängesrätt, 8.4.1983).

- föräldrarna kan muntligen sinsemellan eller hos barnatillsyningsmannen komma överens om umgänge mellan barnet och föräldern. Man kan också ansöka om umgängesrätt med domstolsbeslut. Särskilt då tvister uppstår är det bra att komma överens/besluta om umgänget på ett mycket detaljerat sätt, så att verkställbarheten uppfylls och avtalet/beslutet inte kan bli föremål för tolkning.
- många föräldrar kommer mycket smidigt överens om barnens umgänge och upprättar ett skriftligt avtal endast om ramarna för umgänget. Ifall föräldrarnas samarbete fungerar väl kan de fritt komma överens om detaljer för umgänget muntligen enligt situationen. Då man kommer överens om barnets umgänge borde utgångspunkten vara "vilken praxis passar oss bäst" och inte "hur gör andra".

Verkställigheten av umgänget

Ifall man inte får träffa barnet, kan man ansöka om verkställighet via tingsrätten. Man kan ansöka om verkställighet med avtal som bekräftats av barnatillsyningsmannen/domstolen eller med domstolsbeslut. Verkställighetsbehandlingen framskrider med förlikningsmöten och kan leda till vite. Föräldrarnas rädsla räcker inte som grund för förhindrande av umgänge. Det måste föreligga mycket kraftiga grunder som kan bevisas.

Föräldrarna beslutar om barnets umgängesrätt men då barnet fyller 12 år eller redan tidigare enligt situationen, kan man höra också barnets egen vilja beträffande verkställande av umgänge. Ifall barnet har fyllt 12 år, genomför man inte till verkställigheten mot barnets vilja. Så gör man inte heller beträffande ett yngre barn ifall man anser att barnet är tillräckligt moget för att uttrycka sin egen vilja på ett pålitligt sätt. [Lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt, 2 §](#)

Växelvist boende

Växelvist boende har blivit vanligare i Finland särskilt under det senaste årtiondet. Växelvist boende betyder att barnet bor halva eller nästan halva tiden turvis hos vardera föräldern.

- Växelvist boende är inte detsamma som gemensam vårdnad och gemensam vårdnad förutsätter inte växelvist boende. Växelvist boende kan däremot förutsätta gemensam vårdnad eftersom föräldern i egenskap av vårdnadshavare ansvarar bl.a. för vårdnaden av barnet, fostran, utbildning och hälsa, kan representera barnet och få information om barnet av olika myndigheter.
- Också gällande växelvist boende **kan barnet vara officiellt skrivet endast på en adress.**

Genomförande av växelvist boende

- Växelvist boende fungerar bäst då man inte har beslutat sig för lösningen som förverkligande av jämlikhet mellan föräldrarna utan med iakttagande av barnets behov och rättigheter.
- Då man övergår till växelvist boende är det ur barnets synvinkel väsentligt att det råder en nära anknytningsrelation mellan barnet och föräldrarna.
- Då barnet spenderar lika mycket tid i bägge hemmen är det viktigt att föräldrarnas relation är sakliga och att de förmår kommunicera med varandra om de angelägenheter som berör barnet.
- Ifall man vill vara närvarande i barnets liv i så stor utsträckning som möjligt, ska föräldern också ha tid och intresse att följa med ärenden som gäller barnets dagvård, skolgång och hälsa.
- Vid växelvist boende rekommenderas att avståndet mellan hemmen inte är så stort. Detta underlättar barnens resor till dagvård och skola och stöder upprätthållande av kompisrelationer. I bästa fall möjliggör hem som är nära varandra att barnet under "mammaveckan" och "pappaveckan" också kan besöka den andra föräldern.

Barnets ålder och växelvist boende

Vid växelvist boende funderar man ofta på hur gamla barn arrangemanget passar för. Beträffande en baby kan det av praktiska orsaker (genomförande av basvård som förutsätter föräldradighet, amning m.m.) vara omöjligt att genomföra växelvist boende. Det finns ändå inga ovillkorliga regler för hur gamla barn som man kan rekommendera eller låta bli att rekommendera växelvist boende för.

Många faktorer kan ändå påverka hur växelvist boende lyckas och det finns många olika rekommendationer. I utgångsläget är växelvist boende en fungerande lösning ur barnets perspektiv då när barnet med tanke på sin ålder i tillräcklig utsträckning kan gestalta livet och tidens gång. Gällande små barn är saknaden ofta en stor utmaning när det gäller hur väl växelvist boende lyckas och därför är täta intervall för umgänget viktigt för unga barn.

Det växelvisa boendets inverkan på underhållsbidrag

Också beträffande växelvist boende ansvarar föräldrarna jämlikt för barnets underhåll enligt sin betalningsförmåga. I praktiken delar många barnets utgifter jämnt, på det sätt som passar dem bäst. Växelvist boende betyder ändå inte automatiskt att det underhållsbidrag som lagen förutsätter inte ska betalas. Eftersom Finlands lag inte känner till arrangemanget med växelvist boende, har närföräldern alltid rätt att på barnets vägnar kräva fastställande av underhållsbidrag. Man kommer överens om underhållsbidrag t.ex. då den ena förälderns betalningsförmåga är avsevärt svagare än den andras och/eller närföräldern av en eller annan orsak ansvarar för den största delen av barnets utgifter.